

..... pieczęćka WKK										
	Kod ucznia									
			-				-			
	Dzień		Miesiąc			Rok				
DATA URODZENIA UCZNIĄ										

KONKURS HISTORYCZNY

dla gimnazjów – etap rejonowy

**Oświecenie – geneza (w XVII w.), narodziny, rozkwit,
wpływ na dzieje cywilizacji i kultury**

Drogi Uczniu,
przeczytaj uważnie instrukcję i postaraj się prawidłowo odpowiedzieć na wszystkie pytania.

- Arkusz liczy 9 stron i zawiera 11 zadań.
- Przed rozpoczęciem pracy sprawdź, czy Twój test jest kompletny. Jeżeli zauważysz usterki, zgłoś je Zespołowi Konkursowemu.
- Zadania czytaj uważnie i ze zrozumieniem.
- Odpowiedzi wpisuj czarnym lub niebieskim długopisem lub piórem.
- Dbaj o czytelność pisma i precyzję odpowiedzi.
- Nie używaj korektora. Jeśli się pomylisz, przekreśl błędną odpowiedź i wpisz poprawną.
- Oceniane będą tylko te odpowiedzi, które zostały umieszczone w miejscach do tego przeznaczonych.
- Przy każdym zadaniu podano maksymalną liczbę punktów możliwą do uzyskania za jego rozwiązanie.

Czas pracy:

90 minut

Liczba punktów
możliwych
do uzyskania:

98 pkt.

Powodzenia

Zadanie 1. Rzeczpospolita w 2 poł. XVIII w.

max. **4 p.**

Zaznacz literą „X” poprawną odpowiedź.

a) Obrady Sejmu Wielkiego odbywały się w latach...:

x) 1787-1791	y) 1788-1792	z) 1789-1793
.....	.....	.....

b) Marszałkami Sejmu Wielkiego byli... :

x) Stanisław Małachowski Kazimierz Nestor Sapieha	y) Stanisław Małachowski, Hugo Kołłątaj	z) Ignacy Potocki Seweryn Rzewuski
.....	.....	.....

c) Uchwalona na Sejmie Wielkim Konstytucja 3 maja... :

x) znosiła liberum veto, a zachowywała wolną elekcję	y) zachowywała liberum veto, znosiła natomiast wolną elekcję	z) znosiła wolną elekcję oraz liberum veto
.....	.....	.....

d) Konstytucja 3 maja pozbawiła prawa głosu szlachtę...:

x) nieposesjonatów	y) zagrodową	z) folwarczną
.....	.....	.....

Zadanie 2. Oświecenie w Rzeczypospolitej Obojga Narodów

max. **5 p.**

a) Zaznacz literą „X” jedną prawidłową odpowiedź.

W Polsce etap dojrzałego Oświecenia trwał:

od lat 40-tych XVIII w.	po 1822 r.	w czasach stanisławowskich	w czasach saskich	po 1795 r.
□	□	□	□	□

1p.

b) Uzupełnij zdania :

Komisja Edukacji Narodowej powołana została na Sejmie w roku .....

Dla jej sfinansowania wykorzystano majątek skasowanego przez papieża zakonu .....

Dwóm szkołom głównym w [podaj miasta] ..... i .....

podlegały szkoły średnie – wydziałowe i podwydziałowe.

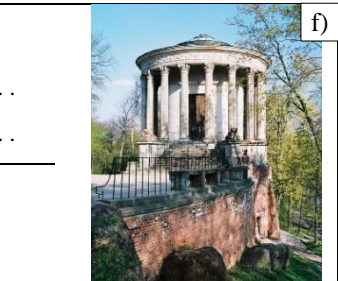

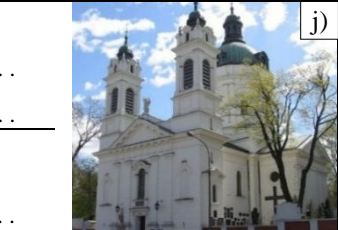
4p.

Zadanie 3.

max. **19 p.**

Sztuka XVIII w. w Rzeczypospolitej Obojga Narodów

Rozpoznaj dzieła przedstawione na fotografiach. Podaj nazwę dzieła i nazwisko artysty.

dzieło	 a)	dzieło	 b)
dzieło	 c)	dzieło	 d)
dzieło	 e)	dzieło	P. Aigner f)
dzieło	 g)	dzieło	 h)
dzieło	 i)	dzieło	 j)

Wykorzystaj wyrazy: Krakowskie przedmieście..., ... w stroju koronacyjnym,
 Portret ... z klepsydrą, Świątynia Sybilli, św. Boromeusza w Warszawie,
 J. Ch. Kamsetzer, ... Wielka (Asambłowa), ... Raczyńskich

2p. + 2p.   2p. + 2p.   2p. + f) 1p.   2p. + 2p.   2p. + 2p.   = 19p.

Zadanie 4.

max. **5 p.**

Sztuka epoki Oświecenia – artyści i ich dzieła

x) nazwisko artysty, który namalował obraz –	Jacques-Louis .....
a) <i>Podaj:</i> y) kierunek artystyczny, który reprezentuje –	.....
z) nazwisko osoby, która została przedstawiona –	Jean-Paul .....

b) *Zaznacz literą „X” prawidłową odpowiedź.*

Kim była osoba przedstawiona na obrazie?

x) XVIII-wiecznym, francuskim filozofem	...
y) jednym z czołowych polityków i dziennikarzy podczas Wielkiej Rewolucji Francuskiej	...
z) jednym z przywódców wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych	...

c) *Określ, w jaki sposób zmarła osoba przedstawiona na obrazie.* .....

a) 3p. + b) 1p. + c) 1p.

Zadanie 5.

max. **3 p.**

Filozofowie epoki Oświecenia i ich dzieła

Kto jest autorem dzieł – podaj nazwisko

x) „Uwagi nad przyczynami wielkości i upadku Rzeczypospolitej Rzymskiej”, „O duchu praw”, „Listy perskie”	.....
y) „Listy filozoficzne” („Listy z Anglii”), „Traktat o nietolerancji” „Kandyd czyli Optymizm”	.....
z) „O źródłach i pochodzeniu nierówności między ludźmi”, „Nowa Heloiza”, „O naukach i sztukach”, „Umowa społeczna”, „Emil, czyli o wychowaniu”	.....

3p.

Zadanie 6.

Filozofia epoki Oświecenia

max. **8 p.**

I. *Wpisz odpowiednią literę odpowiadającą danemu pojęciu.*

racjonalizm -R”, empiryzm -„E”, sensualizm -„S”, deizm -„D”, ateizm -„A”, panteizm -„P”

Pogląd filozoficzny (doktryna filozoficzno-religijna) zakładający, że...

a) – wszelka wiedza jest wynikiem doświadczeń zmysłowych, które ludzki umysł przyswaja i przetwarza to	....
b) – jedynym prawdziwym źródłem wiedzy są wrażenia zmysłowe, będące odbiciem świata rzeczywistego to	....
c) prawdziwe poznanie świata możliwe jest jedynie dzięki rozumowi to	....
d) uznający Boga za przyczynę świata i źródło nakazów moralnych, ale odrzucający jego dalszą interwencję w bieg zdarzeń i życie ludzkie	....
e) negujący istnienie Boga oraz świata pozagrobowego	....
f) według którego Bóg jest tożsamy ze światem – przyrodą (naturą)	....

II. *Wykaż różnicę między:*

a) racjonalizmem a empiryzmem –

b) deizmem a ateizmem –

I – 6p. + II – 2p.

Zadanie 7.

Epoka Oświecenia

max. **13 p.**

Zaznacz literą „O” cechy / idee charakterystyczne dla epoki Oświecenia, pozostałe zaznacz literą „F”.

kult wiedzy	....	asceza	....	utilitaryzm	....
rozwój szkolnictwa	....	wzrost wpływów Kościoła katolickiego w państwie	....		
laicyzacja	....	nadrzędność religijnej sfery życia nad wszystkimi innymi	....		
sekularyzacja	....	humanitaryzm	....	idea suwerenności ludu	....
tolerancja religijna	....	teokratyzm	....	idea umowy społecznej	....

Zadanie 8. Rzeczpospolita Obojga Narodów

max. **9 p.**

W początkowym okresie obrad Sejmu Wielkiego zanim doszło do porozumienia zwolenników reform istniały trzy obozy polityczne. *Scharakteryzuj obozy polityczne wykorzystując podane określenia. Wpisz odpowiednie litery – mogą się powtarzać.*

A – skupiał zwolenników reform w duchu Oświecenia	B – dążył do sojuszu z Prusami	C – przeciwny był sojuszowi z Rosją
D – skupiał przeciwników reform, zwolenników złotej wolności szlacheckiej liberum veto	E – występował przeciwko wzmocnieniu władzy króla	
F – występował przeciwko wzmocnieniu władzy centralnej	G – dążył do przeprowadzenia reform w oparciu o sojusz z Rosją	
stronictwo patriotyczne	królewskie /dworskie	stronictwo hetmańskie
<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/>	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>

Zadanie 9. Konstytucja 3 maja

max. **7 p.**

Zaznacz literą „P” zdania prawdziwe, natomiast literą „F” zdania fałszywe. Wykorzystaj tekst źródłowy

V. Rząd, czyli oznaczenie władz publicznych
Wszelka władza społeczności ludzkiej początek swój bierze z woli narodu. Aby więc całość państw, wolność obywatelska i porządek społeczności w równej wadze na zawsze zostawały ,trzy władze rządu narodu polskiego składać powinny i z woli prawa niniejszego na zawsze składać będą, to jest władza prawodawcza w sejmie, władza wykonawcza w królu i Straży Praw i władza sądownicza w jurysdykcjach.[...] Wszystko i wszędzie większością głosów udecydowane być powinno; przeto liberum veto, konfederacje [...] na zawsze znosimy. [...]Władzę najwyższego wykonywania praw królowi w radzie jego oddajemy. Doznane klęski bezkrólewioń rząd wywracających (...) wskazały roztropności naszej oddanie tronu polskiego prawem następstwa. [...]Władza sądownicza nie może być wykonywaną ani przez władzę prawodawczą, ani przez króla, lecz przez magistratury na ten koniec ustanowione i wybierane.

Konstytucja 3 maja: a) wprowadzała wolną elekcję i liberum veto	
b) wprowadzała trójpodział władz, znosiła wolną elekcję i liberum veto	....
c) znosiła dziedziczność tronu i trójpodział władz	....
d) znosiła dziedziczność tronu i liberum veto	....
e) znosiła liberum veto i wolną elekcję, wprowadzała zasadę większości	....
f) nadawała chłopom wolność osobistą	....
g) likwidowała podział Rzeczypospolitej na Koronę i Litwę	....

Zadanie 10.max. **15 p.****Rzeczpospolita Obojga Narodów na tle wydarzeń w Europie i Ameryce Północnej 1772-1795***Ponumeruj w kolejności chronologicznej („1 ...” – najstarsze wydarzenie)*

a)

Zakończenie wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych – pokój w Wersalu	.....
I rozbiór Rzeczypospolitej	.....
Ogłoszenie Deklaracji Niepodległości Stanów Zjednoczonych	.....
Utworzenie Komisji Edukacji Narodowej	.....

Op. lub 3p.

b)

Wybuch rewolucji we Francji – zdobycie Bastylii	.....
Początek obrad Sejmu Wielkiego (Czteroletniego)	.....
II rozbiór Rzeczypospolitej	.....
Uchwalenie pierwszej Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela we Francji	.....

Op. lub 3p.

c)

Uchwalenie Konstytucji 3 maja	.....
Uchwalenie Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki	.....
Pierwsza Konstytucja rewolucyjnej Francji	.....
Uchwalenie pierwszej Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela we Francji	.....

Op. lub 3p.

d)

Wybuch insurekcji kościuszkowskiej	.....
Początek dyktatury jakobinów – uchwalenie nowej konstytucji i deklaracji praw człowieka	.....
Stracenie Robespierre’ a (lipiec)	.....
Rzeź Pragi i upadek insurekcji kościuszkowskiej	.....

Op. lub 3p.

e)

Abdykacja Stanisława Augusta, we Francji przejęcie władzy przez Dyrektoriat	.....
Insurekcja kościuszkowska	.....
Stracenie Ludwika XVI	.....
Obrady sejmu grodzieńskiego – ostatniego sejmu Rzeczypospolitej Obojga Narodów	.....

Op. lub 3p.

*Uczeń otrzymuje trzy punkty za każdą w pełni poprawnie zaznaczoną kolejność.**W przypadku błędu uczeń nie otrzymuje punktów.**Łącznie uczeń otrzymuje maksymalnie – 15 p.*

Zadanie 11. Twórcy polskiego Oświecenia

max. **10 p.**

<u>KRZYŻÓWKA</u>						3			
						A			
	1						4		5
6		N					G	R	
	Ł								
				2					
				A					
7		Ł							
			8	E					

PIONOWO

1. Wybitny pisarz polityczny, ksiądz, autor *Anonima listów kilka* i *Praw politycznych narodu polskiego*, skupił w tzw. „Kuźnicy ...” grono radykalnych publicystów i działaczy wspierających stronnictwo patriotyczne, jeden z głównych twórców Konstytucji 3 maja.

2. Pisarz i działacz polityczny, ksiądz, jeden z głównych ideologów polskiego Oświecenia, w okresie Sejmu Wielkiego zwolennik radykalnych reform, rzecznik interesów mieszczaństwa i chłopów, autor *Uwag nad życiem Jana Zamoyskiego* i *Przestróg dla Polski*.

3. Biskup, wybitny pisarz polskiego Oświecenia wyśmiewający wady sarmackiego społeczeństwa, duchowieństwa (*Monachomachia*) oraz uleganie

wpływowi cudzoziemszczyzny (*Żona modna*), autor pierwszej polskiej nowoczesnej powieści obyczajowo-dydaktycznej *Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki*.

4. Dramatopisarz, aktor i reżyser, dyrektor Teatru Narodowego, współtwórca polskiego teatru operowego, autor pierwszej polskiej opery *Cud mniemany, czyli Krakowiacy i Górale*.

5. Bliski współpracownik i nadworny poeta Stanisława Augusta, jezuita, czołowy propagator programu reform stronnictwa królewskiego. Opracował z inicjatywy króla Stanisława Augusta *Historię narodu polskiego*, którą oparł na zasadach oświeceniowej krytyki historycznej.

POZIOMO

6. Pisarz i działacz polityczny, pijar, reformator szkolnictwa, założyciel *Collegium Nobilium*, krytyk liberum veto, zwolennik reform, twórca traktatu politycznego *O skutecznym rad sposobie*, wyróżniony przez króla medalem *Sapere auso* [temu, który odważył się być mądry].

7. Bracia Andrzej Stanisław i Józef Andrzej, założyciele (w Warszawie w 1747) pierwszej polskiej biblioteki narodowej i publicznej.

8. Działacz stronnictwa patriotycznego w czasie Sejmu Czteroletniego, twórca pierwszej polskiej komedii politycznej *Powrót posła* (1791).

Litery w polach zaznaczonych na szaro podpowiedzą Ci nazwę czołowego czasopisma polskiego Oświecenia, wydawanego z inicjatywy Stanisława Augusta w Warszawie w latach 1765-1785 – .....

8p. + 2p.

SUMA UZYSKANYCH PUNKTÓW: .....

Brudnopis